O: IRMANDIÑO

PERIODICO GALEGO

ORGANO DA IRMANDADE GALEGUISTA DO URUGUAY

Año II | Dirección y Administración: PIEDRAS, 411 | Montevideo, Xaneiro de 1936 | Núm. 6

FALADE GALEGO

Miniñas da Cruña,
D'amabre despejo,
De falas graciosas
E pasos ligeiros;
Deixá de Castela
Os duros acentos:
FALADE MINIÑA,
FALADE GALEGO.

Cando he que vos ouzo,
A patria esquecendo,
Falar esas duras
Palabras de ferro,
Non sei o que sufro,
Non sei o que peno:
FALDE, MINIÑAS,
FALDE GALEGO.

Mas cando falades
Nos patrios acentos,
Envoltos no vóso
Angélico alento,
Parece que escoito
Un canto do ceo:
FALDE, MINIÑAS,
FALADE GALEGO.

PONDAL

ANTE AS ELEICIOS HESPAÑOLAS

O Partido Galeguista

O Partido Galeguista, úneco partido político eisencialmente galego, con programa e plataforma eleitoiral galeguista, loitará nas próisimas eleiciós xuntado cos partidos da esquerda hespañola. Tal acordo foi tomado na derradeira Asambreia tida polo devantido Partido, tendo en conta que son as esquerdas a única forza política da España que ofrece a seguridade de que Galicia conquira o direito de se gobernar por sí mesma, aspiración qu-é o eixe do radio de aición do galeguismo representado por isa agrupazón, espranza do porvir galego, creada e alimentada pol-a forza patreótica de quenes non comprenden nin queren unha Galicia esmirriada que sirva somentes pr'as maquinaciós de unhos cuantos galegos de mentalidade cativa que, convertíndose en caciques pol-a axuda dos que gobernan en Madrí, fixeron da nosa Terra—moza feiteiceira e garrida por natureza—unha velliña esmirriada e chea de probeza que anda a pedire, con abafallante humildade, un pouquiño do moito con qu-ela contribuie o Poder central pro sostemento do mesmo e d'outras rexións donde os seus cibdadáns, de calquer ideoloxía que sexan, recraman de continuo pro seu chan nativo o que lles pertenece por humanidade: pan e traballo pr'a sí e seus irmans de berce. E iste direito patreóteco, non-o exerce unha menoría de irmans nosos—irmans porque naceron no mesmo pobo—que prefiren sere halagados e verse enriquecidos por extranxeiros que os mandan dende Madrí, a sere agasallados e bendecidos por todo un pobo que lles da a sua representación, non pra ca poñen a disposición das comenencias do xefe alleo, senón pra que traballen pol-o melloramento económico e social do pobo que sepresentan. Neste senso, os homes das dereitas, teñen ben gañada a maldición dos galegos. Iles, que chegaron incrusive a regalarlle nas derradeiras eleiciós unha aita de deputado por Portevedra a Honorio Maura—sainetero de profesión—que como deputado galego non fixo ren mais que cobrare as mil pesetiñas e acordarse de nós pra ubicarnos de criados nas suas produciós teatrales. Eisí son a dereitas galegas. Exempro de indiñidade e de sumisión a homes que na maoría dos casos, endexamáis estiveron en Galicia que, pra iles, está ubicada no mapa da Hespaña xunto as colonias africanas. Ise é o conceuto que lles merecemos, e d'acordo a íl, tratánnos. Nosoutros, com-os mouros, servímoslles pra axudar a sostenemento da sua vida na vila-capital.

Decimos o comenzo c'o Partido Galeguista e a úneca forza política eisencialmente galega. C-o seu programa é eiscrusivamente galego i estabrece o dereito que temos de gobernarnos nos mesmos: nunha verba, de dispor dos nosos cartos e destiñarlos as nosas necesidades. Dereito iste de todo pobo que queira tere perrsoalidade no concerto das distintas nacionalidades do mundo e sobor do cual, os cibdadáns que sexan patreotas, deben de insistire ate faguer da nosa Galicia a moza feiteiceira e garrida de que falamos. E isto, soio se conquerira levando a Madrí representantes que pensen, sintan e traballen en favore da causa galega. Seremos un pobo diño e ocuparemos o lugare ca Hestoria e a Natureza nos asiña, cando todol-os galegos nos dispoñamos a botar da nosa terra os lapantís que somentes nos pasan a mao pol-o lombo pra que lles demos os cartos pra podere manterse. Pra ilo, e mester axudar a quenes, podendo sere señoritos, prefiren ser cibdadáns galegos e traballar por Galicia, privándose moitas vegadas das comodidades e sofrindo incrusive desterros e persecuciós. Aititude ista cos honra i enaltece ante os que, na emigración, doémonos de vere a nosa Galicia no papel de irmán escrava dos demáis pobos da Hespaña.

E, impulsados pol-a forza do noso arraigado galeguismo, que temos de recomendarlle a todolos "bos e xenerosos" de que falaba Pondal, que axuden o trunfo do Partido Galeguista, altar da Patria donde comulgan os máis caraiterizados homes das nosas cencias, da nosa literatura e das nosas artes. A coleitividade debe contribuir co seu aporte a que ista espranza galega se convirta axiña en belida realidade. Sentiremonos máis bós, máis xenerosos, máis galegos.

Suscripción pro Campaña Eleitoral do P. Galeguista

A *Irmandade Galeguista*, fidel o seus principios, resolvéu abrir unha suscripción pra arrexuntar cartos destiñados a contribuir os gastos da porpaganda eleitoral que, en Galicia, desenrola o Partido Galeguista.

As primeiras contribuciós, cuia lista pubricamos axiña, amostra o entusiasmo da coleitividá galega e simpatizantes da nobre causa que tan patreotecamente defende en Galicia o devandito Partido Galeguista.

Os emigrados da Arxentina, Cuba e Nueva York, tamén fixeron chegar a segredaría do Partido a sua contribución a nobre campaña galeguista que desenrolan. Nosoutros, os galegos do Uruguai, seguindo o exempro dos nosos irmans emigrados nas nacións citadas, temén mandaremos o noso aporte, que neste intre, ten a siñificación moral do noso voto a favor de quenes, por riba de toda comencia persoal, traballan por Galicia e defenden a sua economía.

Todol-os galegos que queiran que Galicia conquira a sua autonomía; todol-os que sintan a necesidade de que Galicia sexa un pobo de homes ceibes e non escravos do caciquismo, deben axudar os verdadeiros galeguistas, contribuindo co seu aporte a ista suscripción.

NOMINA DE CONTRIBUIENTES

Inmandade Galeguista	100	pesetas
Xan Xosé San Román	$ 10	00
Manoel Leiras Méndez	" 5	00
Antón Crestar	" 5	00
Rodolfo Prada	" 5	00
Xosé Añón	" 5	00
Miguel Sánchez	" 5	00
Ramiro Cantero	" 5	00
Antón Varela	" 5	00
Domingo Rodríguez	" 5	00
Adolfo Parga	" 5	00
Arturo Costas	" 5	00
Pastro García	" 5	00
Manoel Meilán	" 5	00
Xosé M. Díaz	" 4	00
Manoel Canabal	" 3	00
Xosé A. Seselle	" 3	00
Xan Valente	" 3	00
Nicasio Fuentes	" 2	00
Xosé Linares	" 2	00
Camilo Bóveda Amor	" 2	00
Xaquín Bello	" 2	00
Silvio Salas	" 2	00
Xulio Vázquez Anido	" 1	00
Claudio López	" 1	00
Edmundo P. Bollo	" 1	00
Xosé Loretuzo Goenaga	" 1	00
Manoel Veiga	" 1	00
Gumersindo Alvarez Blanco	" 1	00
Xusto Bello	" 1	00
Constante Rodríguez	" 1	00
Manoel Blasco	" 1	00

Conferenza de R. Prada

Dentro de poucos días rematarase de imprentar a conferenza pronunciada pol-o prestixioso galeguista, irmán Rodolfo Prada, no aito orgaizado pol-a IRMANDADE GALEGUISTA, festexando o DIA DE GALIZA, do ano derradeiro.

A IRMANDADE no proseguimento da sua laboura cultural, obxeto fundamental da sua eisistencia, non cercea sacrifizos pra espallar xenerosos ideas e propositos ben espirados. Por elo tratou de imprentar a conferenza de Prada, peza mañífica, de outo contido histórico-literario, que abrangue unha grande parte da vida de Galiza, descripta de maneira maxistral, siñalando feitos i-episodios que pol-a natureza e trascendenza dos mesmos ningun galego debe iñorar.

Esta conferenza unha vegada rematado de imprentarse será distribuida gratuitamente antres galegos do mundo enteiro.

A SERVIDUME TRIBUTARIA DE GALICIA

"Un dos máis especiosos argumentos que os *anti-autonomistas* opoñen a creación das *Facendas rexionás*, e que as rexións *gastan máis do que ingresan*: na España adoita citarse algunhas rexións, as cales se lles negan rotundamente as condicións económicas necesarias para vivere con independencia.

E como queira que unha das caloñadas é Galicia, ainda pol-os seus fillos espúrios que antepoñen o seu ben persoal a felicidade da patria, comenente é que defendamos á nai, que poñamos a nosa pluma e os nosos alentos ao servizo d-ela. para reparar a súa honra se nlixo.

Galicia é unha rexión explotada pol-o *centraismo;* Galicia é unha terra de bendición que con escasa industria, ruins cultivos e pior comercio, suministra n-oustante máis diñeiro que o que se lle devolve, que ingresa no Tesouro máis do que gasta, que pode vivir feliz e rica se o *tutor* a deixa, se o *amo parlamentario* a manumite.

As estadísticas e os presupostos o din; por non molestar a vosa atención con números procurei hachar o término meio dos ingresos e dos gastos máis procurando eisaxerar istes e rebaixar moitísimo aquiles para que a razón seña máis poderosa e convincente. Velaiquí as miñas ouservacións:

Ingresos aproisimados que porporciona au Tesouro o antigo reino de Galicia:

	Pesetas
C. Territorial	12.000.000.—
" Industrial	4.000.000.—
I. de Dtos reás	2.000.000.—
Descontos sobre soldos	1.000.000.—
I. de Consumos	6.000.000.—
" " Timbre	4.000.000.—
" " Cédulas	500.000.—
Loterías	4.000.000.—
Tabacos	5.000.000.—
Bens e dereitos do Estado	1.000.000.—
	39.500.000.—

Gastos da rexión galega asegún a aitual orgaización política

Culto e Clero	4.000.000.—
C. Pasivas	5.000.000.—
Admón. de Xusticia	650.000.—
" Provincial	2.500.000.—
" de Facenda	2.500.000.—
S. de C. Telégrafos	1.250.000.—
Xixjancia	500.000.—
P. de O. Públicas	1.000.000.—
I. Pública	1.000.000.—
Material e subvencións	3.000.000.—
	21.400.000.—

Ingresos	39.500.000.—
Gastos	21.400.000.—
Superávit	18.100.000.—

Velahí o que en 1892 decía o noso gran Alfredo Brañas figura excelsa do noso movimento cuia obra está ainda por estimar n-algúns aspeitos todo canto merez.

Eso decíao no seu discurso inaugural do curso 1892-93, en pleno Paraninfo da Universidade Galega. Decía isto e outras cousas que ainda algúns esprítos cativos consideran hoxe atrevidas, sen que ninguén esgazase as súas vestimentas.

Porque decía unha gran verdade. A verdade sangante da nosa irritadora servidumbre tributaria. A mesma que Asdrúbal Ferreiro probou en 1925. A mesma que eu probei de novo en 1931. A mesma que, con moita mais elocuetncia, me propoño probar, outra vegada, co traballo que, aproveitando a miña estancia eiquí, estou arranxando.

Os feitos non ademiten voltas cando están tan de bulto. Iles serán sempre os mellores aliados das nosas verdades incontrovertibles i-eternas.

¡diante, irmáns!

Alexandro Bóveda.

Madrid (no Ateneo), Agosto 1935

Dr. RAMÒN SUAREZ PICALLO

Suárez Picallo licencioúse en leises .Escalou un peldaño máis na sua ascendente carreira en percura do triunfo definitivo con que terá de pechar a sua axitada vida de mariñeiro na adolescencia, traballou nos máis diversos oficios na emigración,—dende mozo de cociña ate periodista e autor teatral, —pasando pol-a direición de orgaizaciós obreiras, diputado nas Cortes Constituintes hespañolas e abogado na aitualidá.

Entr-o seu moito traballo en defensa dos intreses galegos, dende a tribua e a direición do xornal "Ser", alternóu os seus estudos da carreira que acaba de rematar en somentes dous anos. Admirabel esforzo soio admisibel en quen, como Suárez Picallo, e dono dun inmenso caudal d'entusiasmo e unha crara intelixencia, virtudes natas níl, a que se añade o seu mañífico corazón sensibel a todo aquelo que encerre unha inxusticia dos homes que dirixen a humanidade. Nese aspeito, terán os obreiros e mariñeiros-o verdadeiro pobo galeo que sofre e paga as contruciós—o seu paladín o seu millor e máis desintresado defensor.

Vaia ate tí, irmán noble na causa galega, as sinxelas felicitaciós dos rapaces galegos do Uruguay, a quenes tanta sadisfaución lles fai esprimentar os trunfos do amigo e compañeiro nas duras xornadas da emigración.

IRMANDADE GALEGUISTA

SEGUNDA ASAMBREIA XERAL

O dia 2 do mes de novembre derradeiro reaizouse a segunda Asambreia Xeral da IRMANDADE, a que tuvo lugar no seu novo local, Av. 18 de Julio 1476.

Unha vez aberto o aito a Asambreia desiñou os irmans Leiras e Crestar pra presidir isa xuntanza, d'acordo co que o respeito estabrecen os Estatutos Sociaes. De contado dase leitura a aita da primeira Asambreia, a que foi apoboada. E axiña se leron os Estatutos, que xa foran tratados e apoboados na xuntanza do 9 de Xunio de 1934, sendo ratificados por unanimidade.

Entrase a tratare o informe presentado pol-o Consello Executivo, sobor da laboura desenrolada no primeiro ano de vida da Irmandade, oisí como tamen a memoria demostrativa do estado das finanzas sociaes, os que despois de unha animada conversa na que interveñen varios irmans, foron, tanto e informe como a memoria, aceitados por unanimidade.

De seguido o irman Presidente da conta das xestiés feitas diante das autoridades do Partido Galeguista co obxeto de conquerir o avencellamento da IRMANDADE a ise Partido, d'acordo co resolto na primeira Asambreia Xeral. A iste respeito daselle leitura a unha carta de Segredario xeral do nomeado Partido, na que pide informaciós sobor da eurentación e finalidade da IRMANDADE; acordándose darlle os datos pedidos e seguir as xestiés escomenzadas co fin de outor a afiliación da nosa entidade no dito Partido.

Derradeiramente, e habendose esgotado a orde do día, pasase a realizar a eleición do Consello Executivo pro exercicio vindeiro, resultando eleitos os siguentes irmans:

Segredario Xeral, M. Leiras Méndez.

Segredario de Orgaización ,A. Crestar.

Segredario de Propaganda, M. Meilán.

Segredario Tesoureiro, X. Bello.

Vocaes: X. X. San Román, C. Boveda Amor e N. Fuentes.

Suplentes: M. Martínez Vieites, X. A. Morado, P. García e R. Cantero..

Dr. R. OBELLA VIDAL

Despois de unha curta estada n'esta cibdade, embarcouse fai poucos días, camiño da Terra, o Dr. Ramón Obella.

O Dr. Obella é un dos novos vaores que costituien a espranza efeitiva do porvir engrandecente da rexión galega.

Home intelixente, inquedo, enérxico, aitivo ; de unha grande vasteza de coñecimentos, forxados na fragua da loita cotián. Discípulo sobresalente do mestre Novoa Santos; Direitor científico do importante Instituto Bio-Químico, Miguel Servet, de Vigo; Presidente do agrupamento galeguista vigués e persoeiro diante do Partido Galeguista da Orgaización N. R. Galega do Bós Aires.

Viu de xira por América percurando abrir novos mercados pras eispecialidades farmacéuticas que fabrica o Instituto que il dirixe e o mesmo tempo a estudar a maneira de estabrecer unha corrente de intercambio comercial c-o istes paises. O Dr. Obella vai moi satisfeito das suas xestiós, que pensa han de ser de bon resultado pra economía galega.

Estuvo tamén na nosa casa e presidiu unha das nosas xuntanzas, dándonos interesantes informaciós sobor do desenrolo da política raxional, siñalándonos o seu convencimento do rexurdimento comercial e industrial de Galiza, eisí como do seu afianzamento económico e político. Os membros do Consello Executivo agasallaron o ilustre compatriota con unha cea íntima, na que se renovaron afervoados votos en pról do engrandecimento da nai Terra.

Desexámos o bon irmán un benditoso viaxe e unha abondosa colleita da semente espallada.

VISITANTES DISTINTOS

Atópase entre nós desfroitando d'uns días de agarimoso folgo, o noso estimabel amigo e aitivo loitador da causa galega, irmán Rodolfo Prada, acompañado da sua xentil dona e do seu pequeno fillo, Albertiño. Desexámoslle os distintos visitantes unha asallosa e satisfaitoria estada.

GALEGOS: AXUDADE A IRMANDADE NA SUA LABOURA EN DEFENSA DOS VAORES DE GALIZA.

DATA GRORIOSA

O 17 de Decembro derradeiro cumpliuse o 452 aniversario do fusilamento d'aquela outa figura que encheu toda unha data da nosa historia: nos referimos o Mariscal galego Pedro Pardo de Cela. A mellor mancira de honrar a memoria dos mortos ilustres—máis cando chegaron o sacrificio por defender as libertades patrias—é facendo laboura fondamente galeguista; percurando que a nosa TERRA se érga poxante e forte, quebrando unha vez por todas os duros ferros da escravitude a que a teñen sometida os seus maldizoados fillos en contubernio acomodaticio c-os políticos castelans.

Veleiquí pois que pensemos que pra conmemorar istas datas infaustas que enloitan a nosa historia, o mesmo tempo que axigantan o temple e a bravura da nosa raza, lle digamos os nosos concidadans, con berro forte e aititude enérxica,—hasta facer abanear as cordas mais sensibres da alma galega—que a nosa patrea non se ceiba da opresión centraista nin do caciquismo desleigado e logreiro encollendose de hombros cando nos despoxan das nosas facendas e das nosas libertades nin co-a xenerosidade dos votos cidadans pra que unha recua de homes sin dignidade vivan gasalleiramente co sudor do pobo que traballa e sofre. Eisi é que si queremos sinxelamente honrar a memoria dos nosos antergos, como compre o noso deber de galegos, con senso human e histórico concentemente definido, temos que deixarnos de mixiricadas e de contos i-enredos de comadres aldeans e coller o vieiro que surxe da entraña mesma da nosa nacionalidade, que se visluma otravés das edades, pintado de roxo—comoun tatuaxe maldizcado—co-a sangue rebelde e veril dos nosos mártires.

Recollamos axiña aquelas bendizoadas ideas dos precursores que costituiron a primeira "Liga Regionalista Gallega" fundada por don Salvador Cabeza de León, Alfredo Brañas e moitos outros, que publicou aquel senado e notabel manifesto, que deu a Galiza a primicia, na terra peninsuar, de facer a primeira afirmación rexionalista. Afirmación que souperon recoller con agarimosa intelixencia en Cataluña e que tuvo a virtude de espertar nos peitos catalans unha arela de libertade que non abandonar endexamais. Eisí é que foron os galegos —e os mesmos catalans non o negan—os precursores de todol-os outros rexionalistas ibéricos.

Percuremos os galegos pensar co-a maor libertade, deamos mostras dos adiantos outidos no tocante a independenza individual, imprentemos os nosos aitos unha reititude de caraiter insospeitabel, afincada nunha concencia cívica rexamente cimentada, e traballemos sin acougo pra redimir o noso pobo, sedento de xusticia. EISI HONRAREMOS ACOTIO A MEMORIA DOS NOSOS antergos ilustres.

E mester que unha nova estructura política e social da República Hespañola destruia ese centraismo noxento i-ausolutista, que afoga todo xermolar de vida propia, nas distintas circunscripcións territoriaes do pais. As rexions son tamen estados de alma coleitivos, formados por aiciós diversas, grandes e pequenas; de feitos, xestos i-aititudes ,de señores ilustres, de obreiros silenciosos, de calamidades humans e grandezas morales.

Todo se funde e contribuie a formar a imaxen moral do pobo que servirá de índice na apreciación sintética dos vaores coleitivos. E neste aspeito da xerarquización—digamos eisí—dos vaores spiquicos e culturales, Galiza pode resistir con orgulo o mais eisixente análisis. Poetas, trovadores, periodistas, héroes, mártires vidas escuras de virtude, coraxe de lenda, abnegaciós infindas, todo nos ofrece Galiza otravés dos séculos recollidos nas páxinas d-ouro da sua historia. E de isa lexión dos "boos e xenerosos" surxe aquel xenio rebelde, encarnación xenuina de unha raza ateigada de anseas enfinidas de libertade, que se chamou Pedro Pardo de Cela, que renunciou a sua vida denantes que someterse a dominación extrainxeira.

¡Mañífico xesto que inmortaliza un ideal!

Relembremos hoxe e sempre con recollida devoción a este mártir forxador das libertades galegas, e cantemos co poeta:

¡Camiño de ferradura
que levas a Mondoñedo!
Nova rúa da Amargura!
Ou, vereda de inxustiza
pol-a que rube ô martirio
o redentor da Galiza!
¡Dalle paso doce e brando,
que tamén él vai doido,
antre saións e sangrando!
¡Tamén él, todo bondade,
leva âs costas a cruz sagra
d-un sono de libertade!
¡Tamén él, cheo de dores,
vai con corca de espiñas
posta de man de treidores!
¡Tamén él murcho e maltreito,
como rosa de pasión
leva unha chaga no peito!
¡Camiño de ferradura
aberto ô paso da Morte
na noite tristeira e escura,
leva con paz e sosego
ô soñador d-unha patria,
ô novo Cristo galego!

VERBAS DE XOHAN V. VIQUEIRA

AUTONOMIA

I

Cando se prantea no noso pais o probrema da autonomía, as voces dos representantes da vella e decadente Hespaña, da Hespaña de Felipe II, que non sabe ollar por riba das fronteiras, din: As pretensións autonomista son inauditas, nunca se viron. Mentres, florecen os Eestados Unidos de Nortete América, Inglaterra e Suiza no meio de Europa incólume e misturada, illa de paz. E Inglaterra, os Estados Unidos, Suiza, deben seu poder e florecimento, a sua grandeza, a súa importancia, aos principios autonomistas.

II

Estes representantes dos ruinosos tempos que non voltarán, tamén din que o noso movimento é antihespañolista. Eu pregunto: ¿Qué máis antihespañolistas que o centralismo realizado pol-as dinastías francesas e alemáns dos Austrias e Borbóns, que destruiron a esencia de Hespaña, que é ser unha ademirabel confederación de nacións?

Hespañol son eu: máis de unha Hespaña grande, futura, ainda por facer, onde a suprema lei sexa a libertade, onde sexan libres as nacións que a forman, libres os municipios ou concellos, eminentemente libres os cibdadáns e que se amplíe de unha Iberia que con novos feitos asombre ao mundo.

¡Liberdade ou morte!

III

Máis agora que o probrema é rudo e aspro xa, as veces, non se fala contra a autonomía. O que se quere é non combatila, senón facer d-ela fonte de liberdade que é, arma de asoballarnos novamente. Estamos fartos de escravitude

Galicia do fondo do seu ser esixe a autonomía integral, condición para ela ser grande, máis unha autonomía, radicalmente democrática. ¡Treme a nosa raza como un xigante durmiñento e ameaza con un medoñento despertar!

Galegos, sede dinos dos vosos abós os irmandiños que hai cinco séculos erguéronse en Galicia arelando rexirse por sí mesmos e non teren donos. Galegos, sede dinos de vivir entre as novas democracias d' omundo. Arda nos vosos peitos lume santo de amor as cousas nobres e salla dos vosos beizos o berro dos pobos grandes:

FUCHICADAS

Un vello amigo noso que mora no Exército de Salvación, e que pol-as mañás "entretense" recollendopapés nas latas que hai nas portas, truxonos dias pasados un exemprar d'un periodico cuia esistenza descoñeciamos, titoado: "Unión Española" o que traducido quere decire: "Que laburen los otarios" e insiñounos unha nota na que se quere facer ironía co motivo d-una carta pasada por nós o direitor de "El Diario Español".

Nós, que conocemos ben a "anderga" do direitor da "Unión de las Urdes", non-os estraña ren asua aititude n-íste caso.... e o vello amigo dimoslle un consello: que voltara o peridico a onde o había collido que por algo estaba alí...

O Patronato Nacional de Turismo que funciona en Madrí, remata de darlle unha mostra "d'afeuto" a nosa patria: Galiza, suprimindo un kiosko de informazón turística que funcionaba en Sant-iago.

Quere decire que, Compostela con todol-os seus moimentos—quizabes unha das mais intresantes cibdades da peninsula—non lle intresa o P. N. T. Hespañol. A nos, iste "malón" do centraismo contra os intreses galegos, non-os toma de sorpresa, pois sabemos sabondo que o goberno hespañol non lle intresa de Galiza máis que:

os votos en tempo d-eleuciós e a contribución durante todo ano...

Pra conmemorar o día da raza —raza e día que os festexantes inventaron, según Unamuno—o Centro Gallego organizou unha festa e cuio programa non se houbera difrenciado ren, se a orgaiza o "Centro Chulapones Uníos" poñamos por caso.

Fai moitos anos que, o Día de Galiza, pasa sin que os señores do Centro Gallego (qué nome mais mal empregado) se dean por enteirados. En troques non creades que se esquecen do dous de maio. Non faltaria mais!... Iso sería de malos patriotas!...

Hai moita xente por ahí que, co motivo de escándalo politico que se produxo en España se pergunta: Qué eiso do "straperlo".

Nós ,trataremos d'acraralo.

O "straperlo" e un nome "científico", que sinifica unha "perla-estra", que atoparon na "ostreira" qu-é o Partido Radical. Pois con xente como Lerroux, tío e sobriño, Emiliano Iglesias, este e unha "perla" negra) Pich y Pon, Salazar, Sigfrido e outros da mesma calaña que viviron sempre no fango, teñen que se "dar" moitas "perlas", e boas...

Agora apareceu outra "perla" na Inspeción de Colonias;; o "afaire" Nombela; ésta tamen vale mais nom-bela...

Creemos que con esta eisplicación quedarán satisfeitos os nosos leitores...

No viaxe que fixo a estos "lares" o filosofo conde de Keyserling, un periodista pideulle a sua valiosa opinión sobor do caraiter rioplatense, e o irónico conde, rascando a sua "perita" contestoulle que: eiqui a caraiterística máis sobresainte era o: "No te metás".

Agora temos a D. Constantino viaxando pol-a nosa patria e co-as sus "Impresiones de viaje" estalle demostrando o conde e os seus ademiradores que, apesar dos anos de residencia que eiqui leva, inda non se lle apegou esa caraiterística, edecire, que pol-o de agora non se "acriollou". Poi sir meter, meteuse no que non conoce nin entende, o que lle valeu un soberán "manteo" de A. Villar Ponte. A. Bóveda, García Barros e outros que temos a seguridade que a estas horas debe estar "impresionado". Pacencia doutor que ista non será a derradeira sua...

Co motivo da visita que Xil Robles fixo a Galiza, (en mala hora) os "nenos" da J. A. P. (Juventud Anacrónica e Perdida) infeitaron por todal-as partes de cartés cuia lénda era: TODO PARA EL JEFE. No seú afán d'empapelar non respeitaron paredes nin balados e hasta nun' monte d'esterco puxeron un cartel que devcía TODO PARA EL JEFE.

Nos dixemos bon porveito...

O Centro Gallego, tan un Pazo que e a ademiración de cantol-o visitan; ten unha bibrioteca (fechada) rica en volumes; un salón de festas que e unha xoia; ten unha bandeira hespañola e ten a bandeira da "raza" (algún chamoulle a do calvario po las tres cruces) pro asombrádevos, non ten unha bandeira galega!...

O Doutor Sanchez Mosquera e a Política Galega

O doutor Sánchez Mosquera, que ten da política galega e dos pobremas de Galicia unha conceición crara, non pode ou no sabe desprenderse dun íntimo sentimento moi arraigado níl, c'o fai adoutar eistranos e bruscos cámbeos na sua orentación sobor da política galega. De ahí, que dende c'o Partido Galeguista fixo unha alianza con todol-os partidos de esquerda hespañola, pregoáse, dende acó, a necesidade dun partido galeguista de dereitas, pra—argumentaba—recoller a gran masa d'opinión que, pol-a sua ourentazón, non pode militar no dito partido. Máis isa "gran masa d'opinión" non se daba por enteirada e seguía sin moverse nin preocuparse do que non lles importa ren. E o doutor Sánchez Mosquera que nom iñoraba o anti-galeguismo d'esa gente por íl azuzada, preocupabase en darlles unha guía ou xefe dirixíndose, veladamente, a certos meirantes homes do Partido Galeguista en quenes, pol-a coincidencia de sentimentos relixiosos, vía íl as persoas que podían levar a cabo a orgaización do partido que preconizaba. Pro ises homes, que sabían millor co doutor Sánchez Mosquera a crás de persoas que lles recomendaba, deixáronse estar donde estaban porque íles, por riba de todo, son galegos e patreotas, o que non son, por non sentilo, isas dereitas que tantos avances e retrocesos, en política, lle fan facer a don Constantino.

Resolto a descansare e quizaes a estudar de cerca o panorama político galego, o doutor Sánchez Mosquera, foise a Galicia fai unhos meses.

E das suas ouservacións ven pubricando longos artigos nos cuales chega a concrusión de que as esquerdas son maoría, pro que, as eleuciós, gañarannas as dereitas. Ante iste probrema, non se lle ocurríu nada millor que darse a tarefa de crear un novo partido que se chamaría "centro-liberal-democráta". Como vedes, sigue suxeto a ise sentimento e, por non perder a costume, pretende que se constituía unha agrupazón política a sua imaxen e semellanza, e decir, algo que como decía aquil "esté a ben c'o Auntamento". ¿Que gobernan as dereitas, pois son democrátas; que son as esquerdas as que mandan, pónselles ben visibel o letreiro de liberal e todo tranquilo. Iste e o pensamento do noso veciño que foi a Galicia a paseare e, pol-a sua excrusiva culpa, istá pasando moitos doores de cachola.

E non sería nada que tivese eisito na sua xestión, xa que un partido máis ou menos non fai ren. O dooroso e que, pra defender os seus proieto, tome como branco a úneca forza eminentemente galega e ben orgaizada que traballa polos intreses de Galicia. Queda nomeado o PartidoGaleguista, xuntoiro de homes e rapaces ben inspirados que non acougan por conquerir pra nosa terra un melloramento en todol-os aspeutos. I estas xentes, patreotas cen por cen, son ôs que, con toda desaprensión, tómou don Constantino como exempro, pra zurralos, pol-a simpre razón de que non se aliaron con Xil Robres ou con Lerroux. Millor dito e con máis craridade: pol-o terribel delito de sere decentes. Non teríamos nada que decirlle o doutor Sánchez Mosquera si discutise e criticase, con altura e boa fé, a ourentazón do dito Partido. Pro non podemos pechar os beizos nesta oportunidade pol-as inxurias e insidias que bota a voar nos seus longos artigos. Os dirixentes por non querer somoterse os nemigos d'autonomía—léase dereitas—sabeo betn o doutor e tod'o pobo galego, que sofriron desterros, prisiós e traslados nos seus empregos co' as conseguintes molestias que istas cousas traen. I a istos homes, galegos en corpo e i-alma, chamalles enchufistas. Faría moi ben o doutor Sánchez Mosquera non meterse a prexuzgar. Aforrese que non prexuzguemos sobor do seu galeguismo, o que non queremos chegar, por tere a seguridade de que xa se encargará íl de que, a prazo máis ou menos breve, teñamos que falar do seu novo cambeo d'ourentazón.

Parecenos que tiña moito que decirnos de Galicia e dos políticos que agora, disfrazados de republicáns, siguen sendo tan monárquicos como eran fai cinco anos. Pro, istos, pertenecen as deireitas e, isos, o doutor merecenlle máis respeuto cós auténticos galegos e repubricáns de tod-a vida.

Varios meirantes homes do galeguismo xa lle dixeron o doutor Sánchez Mosquera o trabucadiño qu' estaba, facéndolle vere os erros en que caía. Nos somentes lle vamos a recomendare que, si volta a ista, deixe nas auguas da Cruña isas novas ourentaziós e proeitos "centristas-liberales-democráticos". Eiquí, don Constantino, xa estamos de volta. Vosté sabeo ben. Non veña pois, disposto a escribir longamente, porque perderá o tempo. Os galeguistas, poucos pero bós, non creemos xa nos seus ideaes. I os outros, os galegos de cartos, non lle prestan atención os seus proeitos, porque están fartos de velo adoutar todasl-as posturas imaxinabres, e xa non conciben unha máis.

E basta de trégolas. Chámese a sosiego, don Constantino, que xa e tempo.

"O VIAXE PAGAMOLO NOS"

O mitin realizado en Madrí pol-os partidos d'esquerda no que, como he sabido falóu Don Manuel Azaña ante medio millón de persoaes idas de toda Hespaña, concurriu, dende Galicia, unha gran cantidade de militantes do Partido Galeguista, a cuio frente iba o segredario xeral señor Gómez Román, acompañado por outros meirantes homes do galeguismo entr-os que s'atopaban Bóveda e Castelao.

A dita delegacin, dín os xornaes de Madrí, puxo unha nota de humorismo galego nas rúas da nomeada cibdade, motivada polos letreiros que lecían os autos, entr-os cuales, un deles, pol-o intencioado, moitivóu os comentarios favorabeles dos camiñantes. Decía o letreiro: "O viaxe pagamolo nos".

Decraración de Principios do Partido Galeguista

I. Galicia, unidade cultural.—Afincamento das caracteristicas da personalidade galega: lingua, arte, esprito.

II. Galicia, pobo autónomo.—Autodetermiñación política de Galicia dentro da forma de goberno repubricana.

III. Galicia, comunidade cooperativa.—A terra pra o Traballo; o traballo pra Terra.

IV. Galicia, célula de universalidade.—Anti-imperialismo, federalismo internacional, pacifismo.